

تاثیر معماری بر حفظ سلامت و بهداشت فضاهای درمانی

شیوا غفاری
دانشجوی کارشناسی ارشد معماری
دانشگاه علم و صنعت ایران

فضاهای درمانی و از همه مهمتر بیمارستان ها هر چند که در جهت مصارف پزشکی طراحی می شوند حتی گاهی از بهترین امکانات درمانی نیز برخوردار هستند اما همیشه به عنوان فضاهایی ناخوشایند تلقی شده اند. آسیبهایی روانی که در نتیجه حضور در این فضاها - ناشی از طراحی فضا یا برخورد پرسنل که دور از نوع طراحی فضا نیست - به شخص بیمار وارد می شود حتی گاهی بیشتر از بیماری شخص، او را تحت تاثیر قرار داده و سلامتی او را به خطر می اندازد.

شرایط فیزیکی بیمارستان ها، مسئله حائز اهمیت دیگری است که در سلامتی شخص بیمار، مؤثر می باشد. در تحقیقاتی که در مورد اپیدمی بیماری سارس انجام شده، مشخص گردیده است که آنچه باعث همه گیر شدن بیماری سارس می شود، آلوده شدن پرسنل بیمارستان به این بیماری می باشد. البته ابتلا به این بیماری از طریق راههای تنفسی صورت می گیرد و دستگاه های تهویه هوا که به صورت مشترک در اتاق های بیماران و پرسنل بیمارستان نصب شده، مهمترین عامل اپیدمی این بیماری می باشد. بنابراین توجه به دستگاه های تهویه هوا نقش تاثیرگذاری در طراحی فضاهای درمانی خواهد داشت.

شرایط فیزیکی و روانی نامساعد بیمارستان ها، بسیاری از اشتباهات پزشکی و عفونت های بیمارستانی را باعث می شود که حتی گاهی بیشتر از ویروس ایدز و یا تصادفات جاده ای تلفات می گیرند. در حالی که علم پزشکی بطور روز افزونی بر اساس شواهد پیش می رود، علم نقشه کشی و معماری نیز می بایست با توجه به موقعیت فیزیکی بیمارستان ها و میزان بازدهی پرسنل و پیامد بستری شدن بیماران در بیمارستان و در واقع بر اساس شواهد عینی بنا شود.

در این زمینه دانشمندانی از دانشگاه تگزاس به مطالعه و تحقیق پرداخته و مقالات متعددی در مورد رابطه طراحی و معماری ساختمان بیمارستان ها با نتیجه کار و بازده بیمارستان ها تالیف کرده اند.

میزان حمایت ها و پاداش ها، نقش مهمی در فرسودگی و بهبود سلامتی بیماران دارد. در این رابطه باید گفت نقش حمایت های محیطی بسیار حیاتی است، بعنوان مثال فردی که سخت بیمار است و برای به دست آوردن سلامتی خود به امکانات و تکنولوژی روز نیازمند است اگر در محیط بیمارستان شرایط نصب و ایجاد چنین تکنولوژی امکان پذیر نباشد، بهبودی در شرایط جسمی بیمار حاصل نخواهد شد.

مورد دیگر که باید بر آن تاکید داشت این است که سر و صدا روند بهبودی بیمار را با وقفه مواجه می کند، اما هیچگاه گفته نمی شود که محیط شلوغ و پر سر و صدا استرس حاصل از کار را در پرستاران افزایش می دهد. بنابراین باید بخش ها و اتاق های بیمارستان طوری طراحی شوند که عایق صدا باشند.

مساله دیگری که در این تحقیقات لحاظ شد مدت زمانی بود که پرستاران و پرسنل صرف راه رفتن و بالا و پایین رفتن از پله ها می کنند، که بدین جهت هم سلامت پرسنل با خطر مواجه می شود و هم مدت زمان زیادی، که می تواند حیاتی باشد، صرف راه رفتن و بالا و پایین رفتن از پله ها می شود.

از مسایل دیگری که در طراحی بیمارستان می بایست مد نظر گرفته شوند بصورت فهرست وار می توان از موارد زیر نام برد: کیفیت هوای بیمارستان، دمای هوای مطلوب، استفاده هم زمان بیمار از نور طبیعی و نور مصنوعی، سرویس های بهداشتی و امکان شستن دست ها در هر زمان، جایگاه تختخواب ها و نوع طراحی پنجره ها - که

مأخذ: پایگاه اطلاع رسانی و اینترنت شهرداری شیراز، اخبار معماری جهان، رابطه نقشه کشی ساختمان با حفظ سلامت و بهداشت جامعه.

